

ASYA-PASİFİK GÜVENLİĞİ

Doç.Dr.Sait YILMAZ*

Giriş

Soğuk Savaş sonrası uluslararası güç dengesi ile ilgili pek çok tanımlama yapıldı. Bunlar arasında 'tek kutupluluk¹', 'hegemonyasız tek kutupluluk²', 'tek-çok kutupluluk³', '1+x⁴' ve şimdilerde telafuz edilmeye başlanan 'kutupsuzluk⁵' veya 'Amerika sonrası dünya⁶' kavramları sayılabilir. Soğuk Savaş'ın bitmesi ideolojik savaşı sona erdirip, Doğu Avrupa'daki komünist perdeyi kaldırırken, dünyanın pek çok yerinde etnik ve milliyetçi iç savaşların önünü açtı. 11 Eylül 2001 sonrasında tek hegemon güç ABD bir yandan terörle küresel mücadeleyi öne çıkarırken, diğer yandan demokrasi ve özgürlükler gibi kavramlar arkasında ulus-devlet kimliğini istismar eden renkli devrimleri kurguladı. Bunları dönüşüm stratejisinin uygulandığı (Büyük) Ortadoğu'daki Arap hareketleri takip etti. Soğuk Savaş sonrası devlet savaşlarını ilk başlatan 1991'de 'yeni dünya konsepti' ile Baba Bush idi. Oğul Bush ise 11 Eylül 2001 sonrasında Amerikan çıkarları için Batı ittifakını ve Birleşmiş Milletler'i kötüye kullandı, 48 ülkeyi peşinden Afganistan ve Irak'a taşıdı. Irak ve Afganistan gibi yerlerdeki devletler arası çatışmalarda GPS, C4ISR, isabet güdümlü mühimmat, insansız hava araçları gibi yüksek teknolojilerin savaş alanında etkin kullanımı savunma anlayışlarına önemli etki yaptı. ABD'nin Irak ve Afganistan'daki harcamaları dünya askeri harcamalarının %46'sına ulaştı ve 6.000 Amerikan askeri ölümlerini⁷, bu savaşlar nedeni ile ABD bütçe açığı birkaç yılda 1,5 trilyon dolar arttı.

Soğuk Savaş'ın bitişinden 2009 yılına kadar dünyada 365 ülke içi ve devletler arası çatışma meydana geldi. Bu çatışmaların 113'ü Asya'da meydana geldi⁸ ama Asya-Pasifik'e pek uğramadı. Asya-Pasifik, gelecekte çok önemli çatışmaların sahnesi olma potansiyeli ile uzun zamandır kırılmamış bir fay hattı gibi beklemektedir. Sessizliğin temel nedeni, Asya-Pasifik bölgesinin büyük güç aktörleri olan Çin, ABD ve Rusya'nın bu dönemde önceliklerinin farklı olması ve zamana olan ihtiyaçları idi. Obama yönetimi artık ABD'nin dünyadaki liderlik konumunu Ortadoğu'dan Asya'ya taşımak istiyor. Bu taşınma Ortadoğu'dan vazgeçmek anlamına gelmiyor ama burada sadece İran ile işi kalan ABD, Asya-Pasifik'teki büyük hesaplaşmaya hazırlanıyor. Büyük hesaplaşmanın diğer ucunda olan Çin ise zamana oynayarak, bu hesaplaşmayı kendi için en uygun zamana erteleme peşindedir. Asya-Pasifik'te her an ateş almaya müsait o kadar çok sorun var ki, bu iki gücün inisiyatifi dışındaki bir çatışmanın her an tüm bölgeyi sarması ve erken bir büyük savaşa yol açması riski göz ardı edilemez. Bu hesaplaşmada Japonya, Rusya ve Hindistan gibi güçlerin alacağı konumlar ve nükleer silahların kullanılma olasılığının yüksek olması durumu daha da karmaşık hale getiriyor. Bu aslında tam da güvenlik adına silah satmak ve bölgeye ekonomik olarak daha da

* Doç.Dr.Sait Yılmaz, İstanbul Aydın Üniversitesi, saityilmaz@aydin.eu.tr, twitter: @DocDrSaitYilmaz

¹ Charles Krauthammer: *The Unipolar Moment*, Foreign Affairs, 70 (1): 23–33, (1990/1991).

² David Wilkinson: *Unipolarity without Hegemony*, International Studies Review, 1 (2): 141–172, (1997).

³ Samuel Huntington: *The Lonely Superpower*, Foreign Affairs, 78 (2): 35–49, (1999).

⁴ Barry Buzan and Ole Wæver: *Regions and Powers: The Structure of International Security*, Cambridge University Press, (Cambridge, 2003).

⁵ Richard N. Haass: *The Age of Nonpolarity*, Foreign Affairs, 87 (3): 44–56, (2008).

⁶ Fareed Zakaria: *The Post-American World*, W.W. Norton & Co., (New York, 2009).

⁷ Conrad Black: *A New World Order*, National Review, (March 14, 2013).

⁸ Christopher B. Roberts: *ASEAN Regionalism Cooperation, Values and Institutionalization*, Routledge, (London, 2012), p.57.

yerleşmek isteyen ABD'nin istediği bir güvenlik ortamıdır. Bu makalede Asya-Pasifik bölgesini bekleyen tehlikeleri analiz edeceğiz.

Asya-Pasifikte'ki Büyük Güç Rekabeti

Soğuk Savaş sonrasında ABD'nin sert ve yumuşak gücü ile tüm aktivizmine karşılık Çin, AB, Japonya ve Rusya gibi ülkeler kendilerine yakın bölgeler dışında bir müdahaleye isteksiz kaldılar. Bunun temel nedeni ABD, Avrupa, Çin, Hindistan, Japonya ve Rusya arasındaki küresel finans ve ticaret ağlarına dayalı bağımlılıktır. Ancak bu bağlar artık büyük bir savaş olasılığını gizleyemiyor, hatta saflar sıklaşıyor ve şüpheler gittikçe su üstüne çıkıyor. Çin ve Hindistan'ın gittikçe daha da büyük bir güç merkezi haline gelmesi, bu coğrafyanın görünümünü ve dengelerini son iki yüzyıla göre daha da değiştirecektir. Bu olasılığın kanıtları her iki ülkede on yıllardır devam etmekte olan yüksek ekonomik büyüme, artan askeri kabiliyetler, yüksek teknolojiye gelişmelerle birlikte ekonomik ve siyasi güçlerindeki hızlı yükseliştir. Bu ülkelerin ekonomik gelişmesinin temeli olan enerji kaynaklarına artan ihtiyaçları gelecekte de jeopolitik ilişkilerine önemli etki yapacaktır. Batıda savunma harcamaları azalırken, Asya ise artan şekilde askerileşmektedir. ABD'nin Asya stratejisine dönüşü Asya ülkelerinin savunma bütçelerini artırmasına neden oldu. Uzun menzilli, isabet güdümlü ve daha öldürücü konvansiyonel mühimmat gibi modern silah sistemlerindeki gelişmeler bazı ülkeleri önleyici kuvvet kullanımına teşvik etti. Caydırıcılık yanında beka için füze savunmasına ağırlık verilmektedir. Tablo 1, Avrasya'daki güvenlik bölgelerini ve güç ilişkilerini göstermektedir. Bu makalede Asya-Pasifik bölgesi olarak Güney, Kuzeydoğu ve Güneydoğu Asya'ya odaklanmaktayız.

Tablo 1: Avrasya'daki Güvenlik Bölgeleri

Güvenlik Bölgesi	Yapı/Kutup	Ülkeler
Orta Asya	Tek kutuplu (Rusya)	Afganistan, Ermenistan, Azerbaycan, Beyaz Rusya, Gürcistan, Kazakistan, Kırgızistan, Moldova, Rusya Federasyonu, Tacikistan, Türkmenistan, Ukrayna, Özbekistan
Güney Asya	Tek kutuplu (Hindistan)	Afganistan, Bangladeş, Butan, Hindistan, Maldiv Adaları, Nepal, Pakistan, Sri Lanka
Kuzeydoğu Asya	İki kutuplu (Çin, Japonya)	Çin, Japonya, Moğolistan, Kuzey Kore, Güney Kore, Tayvan
Güneydoğu Asya	Tek kutuplu (Hindistan)	Avustralya, Brunei, Burma, Kamboçya, Çin, Doğu Timor, Endonezya, Laos, Malaysia, New Zealand, Papua New Guinea, Philippines, Singapore, Thailand, Vietnam

Resource: Robert Stewart-Ingersoll and Derrick Frazier: *Regional Powers and Security Orders, A Theoretical Framework*, Routledge, (London, 2012), p.45.

Yakın zamana kadar büyük güçler arasında bir savaş olasılığı önümüzdeki 20 yılda çok düşük görülürken, en yüksek savaş olasılıkları içinde Tayvan krizi ile muhtemel bir Hindistan-Pakistan savaşı senaryosu öne çıkarılmakta idi. Çin, kurulduğundan beri ABD'nin garantörlüğündeki Tayvan'ı tanımadı ve her fırsatta kendi toprağı olduğunu beyan etti. ABD ve Çin arasındaki karşılıklı ekonomik bağımlılık Tayvan sorununun bugüne kadar ötelenmesine yardım etti. Asya-Pasifik bölgesinde Tayvan kadar önemli

diğer bir kriz olgusu ise, Kuzey ve Güney Kore arasında uzun zamandır devam eden savaş tehlikesidir. Pyongyang rejimi, nükleer silah geliştirerek ve balistik füze programları ile bu savaşa hazırlanmaktadır. ABD, Güney Kore ve Japonya gibi müttefiklerine verdiği garantiler karşılığı bölgedeki askeri varlığını artırmakta, 60 yıldır BM yaptırımları ile izole ettiği Kuzey Kore'ye gözdağı vermek için Mart 2013 sonunda bölgeye stealth uçakları göndererek tansiyonu yükseltirken, Kuzey Kore geri adım atmamaktadır. Kore yarımadasındaki durumun nükleer bir savaşı tetikleyecek olması iki ülkeyi daha büyük bir kriz çıkmaması için bugüne kadar dikkatli olmaya sevk etti. ABD ve Kuzey Kore pek çok kez askeri güçlerini alarm durumuna geçirmekle beraber, Çin böyle bir şey yapmadı. Çin, Kamboçya'daki Kızıl Kmerler konusunda da ABD'nin karşı cephesindedir.

Çin ve Rusya arasında mevcut sorunlara rağmen iki ülke birbirilerinin çıkarlarını doğrudan hedef almamaya dikkat etmektedirler. Çin, Rusya'nın stratejik endişelerinin merkezinde değildir ve deniz yollarını tehdit etmedikçe de öyle olacaktır. Rusya'nın önceliği eski Sovyet topraklarında hâkimiyetini yeniden kurmaktır⁹. Bu yüzden Rusya'nın oyun sahaları öncelik sırasına göre Ukrayna, Orta Asya ve Baltıklardır. Bunları Kafkasya izlemektedir. Rus stratejisinin diğer unsurları Almanya'yı yanına çekmek ve Polonya'da ABD varlığına direnmektir. Tıpkı Çin gibi Rusya da zamana oynamaktadır. ABD'nin Ortadoğu ile meşgul olması bu yüzden Rusya için önemli idi. Rusya, coğrafi zorluklar nedeni ile Kuzeydoğu Asya'dan kendini hep izole hissetti. Bu bölge ile bağlantı kurmak için döşediği demiryolu bile soğuk ve kurak bölgelerden beklediği göçü tetiklemedi¹⁰. Çin'in güvenlik içinde hissettiği Güneydoğu Asya'dan kuzeyin steplerine gitme gibi bir macera hevesi yoktur. Orta Asya'daki dağ sıraları, çöller ve su kitleleri Moğolistan sınırından Kırgızistan ve Tacikistan'a kadar doğal savunma imkânı sağlamaktadır. Uzak Doğu, ekonomik olarak Ruslar yerine Çinliler tarafından dolduruldu. Çin; nüfusu, endüstri merkezleri ve tarım kaynakları ile Kuzeydoğu Asya'da üstünlük sağladı.

1962 yılındaki savaştan beri Çin ve Hindistan arasındaki 3.000 km.lik sınır boyunca çok az coğrafi çekişme oldu. Himalayalar, iki ülkeyi askeri olarak birbirine karşı harekâttan alıkoymaktadır. Ekonomisi gittikçe gelişen Çin, Hint Okyanusu'na da artan şekilde girmeye başladı. Hindistan, Çin ile burada karşı karşıya gelecek bir güç projeksiyonuna sahip olmaktan henüz uzaktır. Çin, Pakistan yanlısı bir politika ile Hindistan'ın tehdit algılamasını daha da artırmaktadır¹¹. Çin'in Pakistan topraklarını ihracat ve ithalat geçişi için köprü olarak kullanması, Malakka Boğazı ve Hint Okyanusu'na olan bağımlılığını yok edebilir. Böylece Ortadoğu'dan enerji ihtiyacını daha güvenli bir şekilde karşılayabilir. Buna karşılık Hindistan, Çin'in kadim dostu Myanmar ile yakın ilişkiler geliştirerek önemli bir doğal gaz kaynağı edinmenin yanında Çin ile rekabete girmiş oldu. Bununla da kalmayıp, Hindistan, Vietnam ile Güney Çin Denizi'nde Çin'e karşı işbirliği yapmaktadır. Hindistan'ın Güneydoğu Asya ülkeleri olan Tayland, Singapur ve Malezya ile ekonomik ilişkileri iyidir. Bu durum Çin'e rakip olarak ASEAN içinde bir serbest ticaret anlaşması yapmasına imkân sağladı. Hindistan, daha da öte coğrafyada Çin'i dengelemek için Japonya ile işbirliği yapmakta, bu iki ülke ABD ile birlikte Güney Çin Denizi'nde köprübaşı tutmaya çalışmaktadır. Ancak Hindistan, ekonomik olarak Çin'e daha bağımlı olduğundan stratejik rekabetin daha çok Hint Denizi'nde olması beklenmelidir.

⁹ George Friedman: *Russia's Strategy*, Stratfor, (April 24, 2012).

¹⁰ Ross: *ibid*, (2009), p.15.

¹¹ Stratfor: *China, India: Competition in the Indian Ocean*, (April 3, 2012).

Çin'in şu anki önceliği ABD'yi kışkırtmadan ekonomik gelişmesini ve barışçı büyümesini sağlamaktır. Bunun kadar diğer bir önemli önceliği ise iç güvenliğidir. Çin'in orta bölümündeki ekonomik gelişmeden nasibini çok almayan Hunan, Hubei, Shanxi, Anhui, Jiangxi ve Henan eyaletlerinin istikrarı Çin Komünist Partisi'nin en dikkatli olduğu konudur¹². Çin Komünist Partisi, Obama'nın saldırgan 'Asya Ekseni (Pivot to Asia)' stratejisine ve Çin yatırımlarını tehdit eden Afrika'daki Batı müdahalelerine karşı nasıl bir politika izleyeceğine ilişkin henüz bir görüş birliğine varamadı. Kuzey Kore'yi ise şimdilik dizginliyor. Çin, Eylül 2012'den beri Japonya ile arasındaki adalar bölgesinde saldırgan tutumunda tırmanış gösterdi. Çin Dışişleri Bakanı Yang, basın konferansında Çin'in çıkarları ve endişelerine saygı gösterdiği sürece ABD'nin Asya Pasifik'te yapıcı rolüne olumlu bakacaklarını açıkladı¹³. Çin'in sadece Afrika ve Ortadoğu'daki çıkarları değil, küresel olarak da ekonomik çıkarları gittikçe ABD ile çatışma haline girmektedir. Tayvan ve Kuzey Kore'den sonra patlamaya hazır olan bölge, Çin'in kendi gölü olarak gördüğü Güney Çin Denizi'dir.

Asya-Pasifik'te Önemli Güvenlik Sorunları

Güney Çin Denizi ve etrafındaki adacıklar yolu ile her yıl dünya ticari taşımacılığının yarısı yapılmaktadır. Güney Çin Denizi'ndeki egemenlik iddiaları çok önemli bir güvenlik sorunu havuzu oluşturmaktadır. Güney Çin Denizi, büyük bir keşfedilmemiş petrol ve doğal gaz bölgesidir. Çin'in halen petrol üretimi Güney Çin Denizi ile sınırlıdır. Buradaki tespit edilmiş ve kanıtlanmamış petrol rezervlerinin 28-213 milyar varil arasında olduğu değerlendirilmektedir¹⁴. Bu rakam Çin'in hâlihazırdaki 60 yıllık talebinden daha fazladır ve Suudi Arabistan ve Venezülla hariç dünyanın en büyük rezervleridir. Sürekli yükselen fiyatlar karşısında Filipinler ve Vietnam, Güney Çin Denizi'nde kendilerine yakın kıyılarda petrol ve doğal gaz aramak isterken 2012 içinde Çin, Filipin gemilerine 12 kere engel oldu. Filipinler, arama bölgesinin 200 millik ekonomik bölgesi içinde olduğunu söylerken, Çin ise Spratly ve çevresindeki 200 adacığın tamamen kendisine ait olduğunu iddia etmektedir. Güney Çin Denizi'ndeki "Reed Bank", Çin ve Filipinler arasında ABD'nin de müdahil olabileceği birkaç çatışma bölgesinden biridir. Çin, bu denizde Tayvan, Vietnam, Malezya, Brunei ve Filipinler ile benzer sorunlarını bire bir görüşerek çözmek isterken, ABD konuyu uluslararası alana taşımak istemektedir.

Etnik ve dini farklılıklar Batı Afrika'dan Filipinler ve Endonezya'ya kadar kenar kuşak içinde önemli çatışma riskleri taşımaktadır. Güney Filipinler ve Güney Tayland'ta ayaklanma hareketleri devam etmektedir. Bu coğrafyada etkili çatışma çözüm mekanizmalarının olmayışı, bazı devletlerde milliyetçiliğin yükselişi ve süregelen egemenlik sorunlarının yarattığı şüphecilik tarafları her an bir savaşa hazır olmaya sevk etmektedir. 1960'larda kurulan ASEAN, tek bölgesel güvenlik örgütü olmakla birlikte Sovyetlerin yıkılması ve Çin'in hegemonik bir güç olarak ortaya çıkışının ardından etkisi oldukça kaybetti. Ulusaşan toprak sorunları arasından Endonezya ve Malezya arasında uzun zamandır devam eden iki tanesine 2002 yılında Uluslararası Adalet Mahkemesi (ICJ¹⁵) tarafından çözüm getirildi. ICJ, 'Pulau Litigan'" ve 'Pulau Sipadan' adacıklarının egemenliği hakkında Malezya lehine karar verdi¹⁶. Singapur ve Malezya arasında uzun

¹² Stratfor: *Geographic Challenges of Developing China's Interior*, (April 13, 2012).

¹³ John Chan: *China's New Leadership Signals More Assertive Foreign Policy*, (16 March 2013). <http://www.wsws.org/en/articles/2013/03/16/chin-m16.html>

¹⁴ U.S. Energy Information Administration, March 2008 Report.

¹⁵ International Court of Justice

¹⁶ Supreme Court of the U.S., Counsel for Amici Curiae: *Brief of International Law Experts*, Counsel Press, (Washington D.C., 2006).

zamandır devam eden iki toprak anlaşmazlığı da ICJ tarafından 'Middle Rock' Malezya'ya, 'Pedra Branca' ise Singapur'a bırakılarak çözüldü. 'South Ledge' karasuları sorunu ise iki ülkeye bölünerek çözülmeye çalışıldı. Bununla beraber ICJ tarafından karasuları ile ilgili sınırlama getirilmediği için Endonezya, Malezya ve Singapur arasındaki sorunların tam olarak çözüldüğü söylenemez. Tarafların sorunları ICJ'e götürme isteği aslında ASEAN'ın bölgesel sorunların çözümünde yetersiz kalmaya devam ettiğinin bir göstergesidir. Tablo 2'de Güneydoğu Asya'da bölgede çözümsüz kalan sorunların bir listesi görülmektedir.

Tablo 2: Güneydoğu Asya'da Uluslararası Güvenlik Sorunları

Güvenlik Sorunu	Taraflar	Açıklama
Doi Lang	Myanmar ve Tayland	Sınır anlaşmazlığı
Tayland Körfezi	Tayland, Kamboçya ve Vietnam	Kamboçya, Tayland ve Vietnam arasındaki anlaşmaya karşı çıkmaktadır
Paracel Adaları	Vietnam and China	Deniz alanı sorunu
Pedra Branca Feneri	Singapur ve Malezya	ICJ kararına rağmen, etrafındaki kara suları egemenlik sorunu devam etmektedir
Preah Vihear Tapınağı	Kamboçya ve Tayland	Sınır anlaşmazlığı
Sabah	Filipinler ve Malezya	Filipinlerin egemenlik iddiası
Spratly Adaları	Çin, Vietnam, Malezya, Filipinler	Deniz alanı sorunu
Sulawesi/Celebes Denizi	Malezya ve Endonezya Indonesia	Deniz alanı sorunu
Diğer toprak sorunları	(1) Malezya-Tayland (2) Malezya-Singapur (3) Tayland-Laos (4) Vietnam- Kamboçya (5) Thailand-Laos (6) Myanmar-Tayland	Bazı sınır sorunlarının çözümü için kurulan komiteler vasıtası ile ikili görüşmeler devam etmektedir.

Resource: Christopher B. Roberts: *ASEAN Regionalism Cooperation, Values and Institutionalization*, Routledge, (London, 2012), p.75.

Çin ve Japonya arasındaki ilişkiler Doğu Çin Denizi'ndeki Senkaku adaları ve Diayou adaları nedeni ile en düşük seviyesindedir¹⁷. Bu adalarda insan yaşamamasına rağmen iki ülke egemenlik hakları için karşı karşıyadır. Japonya Başbakanı Shinzo Abe, Doğu ve Güney Çin Denizi'ndeki saldırgan tutumundan dolayı Çin'e sabırlarının taşmakta olduğu ikazını yaptı¹⁸. Tokyo ve Washington, Çin'in pasif saldırılarından, espionaj faaliyetlerinden ve siber savaş denemelerinden bıktı. ABD, Asya'ya Çin'i dizginlemek için dönerken, Japonya ise Rusya, Avustralya, Hindistan ve Güney Asya ülkeleri ile birlikte Çin'in çevrelemeye çalışıyor. Japonya, kendi silahlı kuvvetlerini kurmaya çalışarak yeni bir Asya gücü olma yolundadır. Güney Kore, Çin'in sürekli ekonomik ve askeri gelişiminin güvenlik bölgesini gittikçe değiştirdiğinin ve Çin tehlikesinin yaklaştığının farkındadır. Son 5 yılda Çin, Kore Yarımadası ve Tayvan'ı vurmak için deniz ve kara kabiliyetlerinde önemli gelişmeler sağladı. Çin deniz kuvvetleri Batı Pasifik'te ABD ile boy ölçüşmeye girmemekle birlikte, Tayvan boğazı ve Tayvan'daki sivil ve askeri hedefleri vurmak için gerekli projeksiyona sahiptir. Çin, silahlı kuvvetlerinin en önemli sorunu şimdilik uçak gemilerindeki yetersizliğidir¹⁹. ABD'nin 11

¹⁷ Rodger Baker: *Understanding the China-Japan Island Conflict*, Stratfor, (September 25, 2012).

¹⁸ Rodger Baker: *China Tests Japanese and U.S. Patience*, Stratfor, (Feb. 26, 2013).

¹⁹ Ross: *ibid*, (2009), p.52.

uçak gemisinden iki tanesi sürekli bölgededir; bunlardan biri Japonya'daki üste, diğeri ise Singapur'dadır.

Askeri Dengeler 2012

Uluslararası Stratejik Çalışmalar Enstitüsü (IISS²⁰) tarafından her yıl yayınlanan "Askeri Denge 2012" raporuna göre; ABD, başta kara ve deniz piyade kuvvetleri olmak üzere önemli insan gücü ve savunma programlarında indirim ve ertelemeler yapmakla birlikte, bu durum çok abartılmamalıdır. ABD, dünyanın en büyük askeri gücü ve küresel düzeyde büyük ölçekli hava-deniz operasyonları yapabilecek tek NATO ülkesi olmaya devam etmektedir. ABD, Atlantik'ten Asya-Pasifik bölgesine ağırlığını kaydırırken, yeni stratejisine uygun bir askeri güç geliştirmektedir²¹. Japonya ve Güney Kore'deki üslerini Kuzey Kore'deki gelişmeleri öne sürerek takviye yoluna giden ABD, Irak'tan sonra 2014'de Afganistan'daki güçlerini de çektiğinde enerjisini daha fazla bu bölgeye verebilecektir. Bahreyn'de konuşlu 5. Filo, Hürmüz Boğazı'na odaklanmıştır. ABD'nin Afrika ve Güney Amerika'daki askeri gücü daha çok ayaklanma işleri için özel kuvvetlerden oluşmaktadır. ABD deniz kuvvetleri Asya-Pasifik bölgesine yönelik yeni bir amfibi saldırı filosu geliştirmektedir. Bu filonun Singapur ve Filipinler'de konuşlanması beklenmektedir. ABD, eski kolonisi olan Filipinler'de terk ettiği deniz ve hava üssünü yenilemekte ve Avustralya'nın kuzeyinde bir deniz piyade üssü kurmayı planlamaktadır. Filipinler'deki liman ve hava üslerini ABD savaş gemisi ve uçaklarının daha fazla kullanması için görüşmeler yapmaktadır. İki ülke Mart 2012'de Palawan adası yakınında Güney Çin Denizi'ne yönelik bir harp oyunu yaptılar²². Tablo 3'de Asya-Pasifik bölgesindeki güç dengeleri görülmektedir.

Tablo 3: Öncelik Sırasına Göre Stratejik Müttefikler

Ülke	Öncelik 1 (%)	Öncelik 2 (%)	Öncelik 3 (%)
Singapur	ABD (20)	Endonezya (13)	Avustralya (13)
Malezya	Endonezya (28)	Brunei (23)	Tayland (21)
Endonezya	ABD (21)	Malezya (14)	Japonya (14)
Filipinler	Endonezya (20)	ABD (14)	Singapur (14)
Tayland	Singapur (23)	Malezya (19)	ABD (13)
Kamboçya	Malezya (17)	Singapur (17)	Çin (11)
Myanmar	Laos	Malezya	Tayland
Laos	Vietnam (36)	Çin (21)	Kamboçya (14)
Brunei	Malezya	Singapur	Endonezya
Vietnam	Laos (33)	Çin (17)	Singapur (17)

Kaynak: Christopher B. Roberts: *ASEAN Regionalism Cooperation, Values and Institutionalization*, Routledge, (London, 2012), p.165.

ABD, can çekişen ekonomisini kurtarmak için Avustralya, Endonezya, Japonya ve Güney Kore gibi müttefiklerine silah satışını artırdı²³. Asya-Pasifik bölgesinde savunma harcamaları enflasyona rağmen 2011 yılında bir önceki yıla göre %3.15 arttı. Bu, Asya

²⁰ The International Institute for Strategic Studies

²¹ Stratfor: *U.S.: What the Sequester Will Do to the Military*, (March 1, 2013).

²² Reuters: *Conflict Looms in South China Sea Oil Rush*, (28 February 2012).

²³ China Daily: *Asia Military Spending*, (February 2, 2012).

http://www.chinadaily.com.cn/cndy/2012-03/12/content_14809423.htm

ülkelerinin savunma harcamalarının ilk defa Avrupa'dan daha hızlı arttığı anlamına gelmektedir²⁴. Çin, Japonya, Hindistan, Güney Kore ve Avustralya toplam savunma harcamalarının %80'ini gerçekleştirdiler. En büyük savunma bütçesine sahip olan Çin, tüm bölgenin savunma harcamalarının %30'dan fazlasını tek başına yapmaktadır. Çin'i %20 ile Japonya, %10 ile Hindistan izledi. Pekin'in resmi harcama rakamları 2001 yılına göre 2011'de iki buçuk kat daha fazladır. Çin savunma bütçesi her yıl yaklaşık %10.9 arttı. Bununla beraber Çin'in 2011'deki savunma harcaması GDP'sinin %1.28'ini teşkil ediyor. Çin, 2012 yılında %11.2 artış ile savunmasına 106.4 milyar dolar harcamasına rağmen, bu gene de ABD'nin harcadığının %15'inden daha azdır. Filipinler, başta Palawan'daki deniz üssü olmak üzere askeri üslerinin modernizasyonu için milyonlarca dolar harcamaktadır. Hindistan, Japonya ve Güney Kore, yeni savaş uçakları almaktadır. Hindistan, denizaltılar ve uçak gemileri ile deniz kabiliyetlerini geliştirmektedirler. Avustralya deniz kabiliyetlerini geliştirme yanında F-35 uçakları gelene kadar F/A-18 E/F elektronik savaş uçakları almaktadır. Endonezya, 2011 yılında ABD'den 24 adet F-16 C/D uçağı aldı.

1990'lardaki savaşları dikkatle izleyen Çin, önce 24-48 saat arasında göreve hazır olacak 100.000 kişilik bir hızlı müdahale gücü kurdu²⁵. Acil durumlarda sınır güvenliği için 300.000 kişilik özel bir birlik oluşturdu. Özel kuvvetlerini artırırken bir yandan elit kuvvetler geliştirmeye başladı. Çin Kara Kuvvetleri bugün ABD ile bir kara savaşına girebilecek C4ISR dâhil yüksek yoğunluklu modern savaş kabiliyetine sahiptir. IISS'ye göre 62 denizaltı, 13 destroyer ve 65 fırkateyni olan Çin ile Güney Çin Denizi'nde rekabet etmek küçük devletler için mümkün değildir. Çin'in yeni Amfibi Filosuna kattığı gemiler tartışmalı adalara süratle birlik çıkaracak şekilde dizayn edilmiştir. Çin öncelikle uçak gemisi ve J-20 savaş uçağı tedarik etmektedir. Çin'in uydusavar, gemilere karşı balistik füzeler, cruise füzeleri ve siber savaş kabiliyetleri peşinde olması en çok ABD'yi endişelendirmektedir. Bu kabiliyetler Tayvan boğazında yapılacak bir savaşa uygun silah platformlarıdır. Pekin'in korkusu ise ABD tarafından askeri ve diplomatik olarak çevrenemektir. Çin, tüm yabancı şirketleri Güney Çin Denizi'nde petrol araması yapmamaları için uyardı. Çin, kendi egemenliğinde gördüğü bu denizde istenmediği girişimleri gemileri ile derhal taciz etmektedir. ExxonMobil, orta Vietnam'a yakın Danang sahilinde hidrokarbon keşfedince bu bölgenin kendisine ait olduğunu iddia eden Çin tarafından ikaz edildi.

ABD deniz gücü daha çok deniz güçlerine karşı hazırlıklı ve etkindir. Kara gücü daha etkin olan Çin ise çevresindeki komşu ülkelere yönelik senaryolar için beklemektedir. Her ne kadar ABD ve Çin ekonomik bağımlılık nedeni ile güvenlik ortağı gibi davranıyor gözükse de, Kore ve Tayvan için savaşa hazır olma ihtiyacı Çin'i uzun zamandır anavatana dayalı kuvvet yapısından güney denizinde 1000 km.lik bir güç projeksiyonu geliştirmeye itti. Batılı analizcilere göre Çin'in güç projeksiyonu sadece kendi çevresi ile sınırlı değildir. Afrika'ya ve hatta kendisini ilgilendiren tüm stratejik ulaştırma hatlarına yöneliktir. Uçak gemisi ve J-20 savaş uçakları bu hedefi tamamlamaktadır. Bununla beraber, Doğu Asya'da Çin henüz ABD'nin rakibi olarak görülmemektedir. Çin, kendi iç güvenliği ve muhtemel bir Kore savaşı için kara kuvvetlerine önem vermektedir. ABD'nin zorluğu ise Doğu Asya'dan Pasifik Denizi ile izole olmuş olması ve bölgedeki ülkelerin Çin'e kafa tutamayacak kadar askeri yönden zayıf olmalarıdır. Üstelik bu zayıf ülkelerin kendi aralarındaki sorunları ABD'nin

²⁴ Richard Norton-Taylor: *Asia's Military Spending Likely to Overtake Europe This Year*, The Guardian, (March 7, 2012).

²⁵ Robert S. Ross: *Chinese Security Policy Structure, Power and Politics*, Routledge, (Abingdon, 2009), p.42.

çıkarlarını pek enterese etmemektedir. ABD'nin önceliği ekonomik çıkarlarını korumak ve deniz yolları ve kaynaklarını kontrol edecek bir Asya gücünün ortaya çıkmasını önlemekle sınırlıdır²⁶. Caydırıcılığını koruması için de hiçbir ülke kıtalararası nükleer güce sahip olmamalıdır. ABD'nin Asya Pasifik'te görünen piyonları olan Filipinler, Vietnam ve Japonya ise bölge denizleri için imkânlar sağlayan bir satranç tahtasında yer almaktadırlar.

Sonuç

Asya-Pasifik bölgesinde çoğu egemenlik sorunu kapsamında pek çok güvenlik endişesi bulunmaktadır. Egemenlik sorunları ise genellikle savaş yolu ile çözülebilir. Bu bölgedeki sıcak noktaların çokluğu ve birbirlerini kolayca tetikleyebilecek olması Asya-Pasifik'i bekleyen büyük bir dünya savaşının habercisi olabilir. Ancak, Irak ve Afganistan savaşlarından başarısızlıkla çıkmış ABD, şimdilik büyük ordular ile bir savaşa hazır değildir. ABD, teknolojiye dayalı kabiliyetlerdeki üstünlüğü ile savaşları kazanacak yeni bir güç projeksiyonu geliştirmektedir. Obama, gelecek savaşları kendinden sonraki başkanlara bırakmaktadır ama füze savunma sistemi, uzay vasıtaları ve siber savaş gibi yeni kabiliyetleri uygulamaya sokması ve NATO stratejisinin parçası haline getirmesinin arkasındaki sebep; sırası ile İran (2018), Kuzey Kore (2025) ve Çin (2035) ile yapılacak savaşların²⁷ bu stratejik savaş kabiliyetlerine dayanacak olmasıdır. Rusya, bu senaryolar için ya yanına çekilmeli ya da tarafsız bırakılmalı, bu yüzden fazla huylandırılmamalıdır. ABD'nin savunma dönüşümünün ana unsurlarından bir diğeri de geliştirilmekte olan ve Asya-Pasifik'e gönderilecek 363 parçalık uğursuz donanmadır. ABD'nin önündeki en önemli stratejik engellerinden birisi Batılı müttefiklerini buraya taşımakta zorlanacak olması yani yeni müttefiklere olan ihtiyacıdır. Dünyayı 2050 yılından sonra çok farklı bir stratejik ortamın beklediği kesindir. Asya-Pasifik bölgesinde yapılacak üçüncü dünya savaşının sonucunun belirleyici unsuru füze savunması kadar robotların gelişmiş tipleri yani biyoteknoloji alanındaki gelişmeler olacaktır.

REFERANSLAR

- BAKER, Rodger: *Understanding the China-Japan Island Conflict*, Stratfor, (September 25, 2012).
- BAKER, Rodger: *China Tests Japanese and U.S. Patience*, Stratfor, (Feb. 26, 2013).
- BLACK, Conrad: *A New World Order*, National Review, (March 14, 2013).
- BUZAN, Barry and Ole Wæver: *Regions and Powers: The Structure of International Security*, Cambridge University Press, (Cambridge, 2003).
- CHAN, John: *China's New Leadership Signals More Assertive Foreign Policy*, (16 March 2013). <http://www.wsws.org/en/articles/2013/03/16/chin-m16.html>
- China Daily: *Asia Military Spending*, (February 2, 2012). http://www.chinadaily.com.cn/cndy/2012-03/12/content_14809423.htm
- FRIEDMAN, George: *Russia's Strategy*, Stratfor, (April 24, 2012).
- FRIEDMAN, George: *Putin's Evolving Strategy in Europe*, Stratfor, (May 8, 2012).
- FRIEDMAN, George: *The Emerging Doctrine of the United States*, Stratfor, (October 9, 2012).
- GOODRICH, Lauren and Marc Lanthemann: *The Past, Present and Future of Russian Energy Strategy*, Stratfor, (February 12, 2013).
- HAASS, Richard N.: *The Age of Nonpolarity*, Foreign Affairs, 87 (3), (2008).
- HANSEN, Birthe, Peter Toft and Anders Wivel: *Security Strategies and American World Order*, Routledge, (London, 2011).

²⁶ George Friedman: *The Emerging Doctrine of the United States*, Stratfor, (October 9, 2012).

²⁷ Söz konusu savaş senaryoları için bakınız: Sait Yılmaz: *Ulusal Savunma Strateji, Teknoloji, Savaş*, Kum Saati Yayınları, (İstanbul, 2010).

- HUNTINGTON, Samuel: *The Lonely Superpower*, Foreign Affairs, 78 (2), (1999).
- IISS: Russia in the Arctic: *Economic Interests Override Military Aspirations*, (Nov 18, 2012). <http://www.iiss.org/publications/strategic-comments/past-issues/volume-18-2012/november/russia-in-the-arctic/>
- KENNEDY-PIPE, Caroline: *From Cold Wars to New Wars, in International Security In A Global Age*, Edt Clive Jones and Carloline Kennedy-Pipe, Frank Cass, London, 2000).
- KRAUTHAMMER, Charles: *The Unipolar Moment*, Foreign Affairs, 70 (1), (1990/1991).
- NORTON-TAYLOR Richard: *Asia's Military Spending Likely to Overtake Europe This Year*, The Guardian, (March 7, 2012).
- Reuters: *Conflict Looms in South China Sea Oil Rush*, (28 February 2012).
- ROBERTS, Christopher B.: *ASEAN Regionalism Cooperation, Values and Institutionalization*, Routledge, (London, 2012).
- ROSS, Robert S.: *Chinese Security Policy Structure, Power and Politics*, Routledge, (Abingdon, 2009).
- SIPRI Military Expenditure Database For the Year 2011.
- STEWART-INGERSOLL, Robert and Derrick Frazier: *Regional Powers and Security Orders, A Theoretical Framework*, Routledge, (London, 2012).
- Stratfor: *The Geopolitics of Russia: Permanent Struggle*, (October 2008).
- Stratfor: *China, India: Competition in the Indian Ocean*, (April 3, 2012).
- Stratfor: *Geographic Challenges of Developing China's Interior*, (April 13, 2012).
- Stratfor: *U.S.: What the Sequester Will Do to the Military*, (March 1, 2013).
- Supreme Court of the U.S., Counsel for Amici Curiae: *Brief of International Law Experts*, Counsel Press, (Washington D.C., 2006).
- The International Institute of Strategic Studies: *Military Balance 2012*, Arendel House, (London, 2012).
- WILKINSON, David: *Unipolarity without Hegemony*, International Studies Review, 1 (2), (1997).
- YILMAZ, Sait: *Ulusal Savunma Strateji, Teknoloji, Savaş*, Kum Saati Yayınları, (İstanbul, 2010).
- ZAKARIA, Fareed: *The Post-American World*, W.W. Norton & Co., (New York, 2009).

Harita: Asya-Pasifik Bölgesi

